

מדינת ישראל
הכנסת

ש.פ.

פרוטוקול מס. 126 ג'

מישיבת ועדת העבודה, שהתקיימה ביום ד', ו' באב,
תשי"ח - 23.7.58, בשעה 08.30.

נכחו - חברי הוועדה:

- ע. גוברין - היו"ר
- י. אלמוגי
- ב. אידלסון
- ש. בנה
- י. כהן
- ק. כהנא
- מ. קלמר
- ח. מגורי-כהן
- א. רימלט

מוזמנים:

- שר העבודה מ. נמיר
- מר עילם - מנהל משרד העבודה
- מר שרי - היועץ המשפטי של משרד העבודה
- מר כוכבי - מטעם משרד העבודה
- מר קליינמן - מטעם משרד העבודה
- ד"ר לבנה - מטעם משרד המשפטים.

בסדר-היום: חוק ארגון התעסוקה, תשי"ח-1958

- - - - -

היו"ר ע. גוברין: אני פותח את הישיבה.

אני מברך את ידידנו מר שרי - היועץ המשפטי של משרד העבודה - על כניסתו לעבודה, ואני מקווה שהוא יעזור לנו בעבודת הוועדה.

קבלתי טלגרמה מועד הפועל של ההסתדרות, בה הם אומרים: "לרגל סיבות בלתי צפויות מראש לא יכלה המחלקה לאגוד מקצועי לסכם דיוניה בענין חוק ארגון החקסוקה וזבנסך להאריך את תאריך הופעותינו בפני ועדת העבודה לפחות לשבוע ימים הננו מבקשים סליחת חברי ועדת העבודה על אי הופעתנו סחר ומבקשים להיענות לפנייתנו."

לגבי סעיף 43, אני מיעץ לחברים לקבל את

הנוסח כפי שהובא כאן.

אני רושם לי זכות רשות להסתייגות לסעיף 43.

ק. כהנא:

סעיף 44.

הי"ר ע. גוברין:

אני מציע שבראש הוועדה יעמוד שופט בית-דין או דיין. לדעתי, שופט, כאדם בייטרי, תהיה לו

פ. קלמר:

הסמכות להחליט.

לחברי הכנסת קלמר ורימלט לסעיף 44.

ה ס ת י י ג ו ת

על סעיף 45 אנו דולגים.

הי"ר ע. גוברין:

סעיף 46, 47.

ה צ ב ע ה

סעיף 46 - נתקבל

סעיף 47 - נתקבל

סעיף 48.

מה יהיה דינם של כל בעלי המקצוע?

פ. קלמר:

כשאלה זו אנו נדון לאחר מכן.

הי"ר ע. גוברין:

סעיף 49, ו-50(א)(ב).

ה צ ב ע ה

סעיף 49 - נתקבל

סעיף 50(א)(ב) - נתקבל

סעיף 51.

הי"ר ע. גוברין:

צריך לבוא איזה שהוא תיקון. המדובר כאן הוא על מקצוע והבוטוחים כאן עושים רושים כאילו הוועדה קובעת את הדרגה, ואין זה כך הוועדה אינה קובעת את הדרגה וגם לא את השכר. אבקש את היועצים המשפטיים להביא נימוחים מתאימים בכעיה זו.

אתן דוגמה: מסגר טוען כי דרגת מקצועו היא א' א', אוטרים לו: לא, אתה סוג ב'.

נרון על כך יותר מאוחר.

מע"ף 52.

סר עילם:

הכוונה פה שתהיה תעודת מקצוע עם ציון יכולתו המקצועית, כמו: א' א', או - ב', או - ג' וכו'. ברור שאין כוונה להתערב במדיניות השכר שנובעת מכך אם דרגה זו תשתלם כך או אחרת. כיום, המצב אינו מסודר, אולם ישנם נסיונות להגיע לידי מצב סדיר בשטח זה. איגודים מקצועיים, מתוך מגע עם משרד העבודה מעבידים מתאימים, פועלים זה כמה זמן על מנת להביא לידי מצב של עלי מקצוע תהיה בידם תעודה. אמנם היום הדבר נעשה ע"י התגברות חפשיית ע"י הסבר בין האיגוד המקצועי, האיגוד של המעבידים הנוגע באותו מקצוע ובין המחלקה לאיגוד מקצועי. וכשנקבע פירות כללים על בחינה מקצועית, הוקמו ועדות מעורבות לבחינה מקצועית, והיא פועלת כבר מזמן בענף המתכת, וכן החלה לפעול לפני זמן קצר - לפי לחץ של המתדרות פועלי הבניין - גם בענף הבניה

ברור, אם החוק לא יהיה מונח על השולחן - כל הדבר הזה יתעכב. נכון שהפרוצדורה היא קשה, וכל הדבר הזה כרוך בכספים לא מועטים כי לבוהנים צריך לשלם עבור זמנם, כמו-כן הנבחנים - גם להם עולה בכסף; הם צריכים לעזוב את מקום עבודתם, והבחינה נעשית לא בכל מקום מגוריו של הנבחן, כי אם במרכזים מסויימים. איננו מתעלמים מהקשיים הללו.

ברור, שאם נקבל מה שכתוב בחוק כאן, יצא שניציג מקצועי של העובדים באותו מקצוע, נציג מקצועי של המעבידים באותו מקצוע ואיש שבקי באותו מקצוע מצד משרד העבודה - יהוו את ועדת המקצוע.

פה שהחוק מגד, פירושו - לתת מעמד פורמלי לאותו הסבר, ויתר על כן - על מנת לתת אותו תהליך להיעשות בקצב זמן מהיר יותר מכפי שזה נעשה עד כה. ההידברות של היום אינה מתערבת ואינה קובעת מהו השכר, אלא היא קובעת את הדרגה. מובן מאליו, אם נגיד על אדם שהוא משתייך לסוג ג', והוא ייפך לסוג ב' או א', אזו הוא יעלה בשכר בהתאם לאותו האיגוד המקצועי שקבע לו את הדרגה. בזה ועדת המקצוע לא תתערב ואף לא תהיה פורשית להתערב. אבל תהיה השפעה על שיפור מצבו של האיש, ללא התערבות.

הערה אחרונה: כיום הזה, גם האיגוד המקצועי וגם איגוד המעבידים המתאים עלולים להתקשות יותר ויותר בצד הזה של מעמדו המקצועי של האדם; אולם שני הצדדים מעוניינים להגיע למצב שתהיה בידי האדם תעודה אובייקטיבית, ולא לפי שזה קיים היום.

האסור כאן איננו מכניס עצמו לגבי הגדרה מקצועית במקצוע אשר עפ"י חוקים אחרים, חייבים להחזיק אדם במסגרת - אין זה חל כאן. הרשיון הוא התעודה המקצועית. יקבל תעודה מקצועית לפי הסדר מסויים עפ"י ועדה ארצית או מקומית, וקרוב לוודאי שתקבע רשת של תקנות - מה יהיה הרכב הבחינה וכו', - דבר שהוא נעשה באופן חפשי והוא ישנו בתקנות.

לכן, מבלי שזה קובע את עצם השכר - זה משפיע על השכר. ההועדה המקצועית לא תתערב בזה פרט להגדרת טיבו של האיש ויכולתו המקצועית.

ש. בבה: המטרה היא, להבטיח שיהיה קריטריון אובייקטיבי.

אפשר להגיד ש-90% מבעלי המקצוע הם יוצאי בתים - ספר מקצועיים. אבל רצוני לעדער על הרכב הוועדה. לדעתי, הקונסטרוקציה של החוק הזה בנוי על עובדים ומעבידים, והשרצהיך למנות את ה... שיהיו

מיוצגים בוועדה, והרכבה יהיה: סמורה בבי"ס מקצועי - הוא יכול לדעת יותר טוב מבעל בית של איזה שהוא ענף - 2 מנציגי העובדים ו-2 מנציגי המעבידים.

מ. קלמר:

בקשר לוועדה המקצועית רצוני לומר, כי אינני מתנגד ששם יהיה ב"כ ארגון העובדים. הוועדה המקצועית צריכה להיות בהרכב של בעלי מקצוע, ושר העבודה צריך לסנות אותם. אולם, בקשר ליושב-ראש הוועדה אני סובר, שאם הוא צריך להיות בעל מקצוע, פרט זה לא כתוב בסעיף, או שיושב-ראש יהיה שופט או דיין והם ינריעו בוועדה המקצועית. יהיה זה מעין בית-דין שקול.

ח. מגורי-בה:

רבים מבין העולים החדשים אין בידם תעודה מקצועית, ואעפ"י כן רבים מביניהם נקלטו בעבודה. אם הוועדה הזו תסמוך על הבחינה התיאורטית, הרי שעולים אלה לא יוכלו לעמוד בה פשוט שקשה יהיה להם להסביר כיצד מבוצעת אותה עבודה; כמו-כן הם אינם יודעים את השפה.

י. אלמוגי:

פרשת האיגוד המקצועי עלולה להסתבך עם החוק החדש, וזו דוקא עם חובת הזיקה. אני מציע, שנחשוב היטב על כמה דברים שעלולים לסבך אותנו.

הדבר הראשון עליו דיבר חבר הכנסת קלמר, הוא בקשר לאיגוד המקצועי. חשוב שחברי הוועדה ידעו שבדרך כלל אין דירוג מקצועי אחיד, ואין קנה-מידה אובייקטיבי לדירוג מקצועי ודירוג יחסי. פי שהיה לפני 5 שנים סוג א', עלול להיות היום סוג ג' - זה תלוי בדרגה המקצועית. נוסף לצרה זו יש צרה אחרת - בכל מפעל יש דירוג אחר. כלומר, אם תשלח לשכת העבודה אדם שעבד בתור סוג ג' ב"דשנים וחמרים חמישים" ל"וולקן", הרי שעלול לקבל ב"וולקן" דרגה ב'.

ישנם סוגים מקצועיים הנקראים: א' א' פלוס, או א' א' מינוס ועוד. יש לזה קנה-מידה אובייקטיבי שנעשה בדרך של מ"ס עם ועד העובדים.

ולא רק זאת. ישנם מקרים כאלה, שאדם פונה לשכת העבודה ומוכיח שהוא עבד ב"דשנים וחמרים חמישים" בדרגה א', לאחר שהוא נשלח למקום אחר נחברר שהוא סוג ג'. דבר זה תלוי, כמובן, בפער.

בכל הבעיות הללו חסרים לנו שני דברים:

(א) מה יעשה אדם אם לאחר בחינה, נקבע לו סוג ב', ובמפעל אליו הוא נשלח הוא נחשב לסוג ג'? (פר עילם: הוא סוג ב' לפי התעודה המקצועית).

(ב) מה יעשו אלה אשר לאחר שנים של עבודה הם הגיעו לאיזו שהיא דרגה, ואילו במקומות אחרים יכולים להורידם?

אלה הן הבעיות אשר אותן רצייתי להעלות על קצות המזלג בפרשה שעוד נדון עליה.

ג. אידלסון:

הטענה המקצועית היתה יכולה להיות אבסולוטית פחות או יותר אילו היתה מתקיימת כפי שדיבר עליה חבר הכנסת בבה. על כל פנים, בן-אדם רוכש לו תעודה לאחר סיימו בית-ספר מקצועי. המדובר פה לא על אנשים מקצועיים, אלא על אנשים שפוטרו מעבודתם ואשר הם פונים ללשכה. הרי אם אדם פוטר ממקום עבודתו, צריך לשלוח אותו למקום עבודה אחר. לדעתי, חבר הכנסת אלמוגי טועה בזה שהוא מערבב את הדברים עם דורשי עבודה.

ע. גוברין:

נקרא את הסעיפים 52, 53, 54. (כוכבי קורא)

א.ב.

א. רימלס:

ביחס לסעיף 53 - נניח שעובד הוכיח בוועדת המקצוע שעבד במקצוע במשך תקופה שנקבעה בתקנות. האם הוא יכול להוכיח גם את הדרגה? האם התעודות המקצועיות יהיו סתמיות בלבד או יכללו סוגים, א' ב' ו-ג' עם תוספת עבור כל סוג? לפי הסיפא של הסעיף מתברר שהתעודה תהיה סתמית ברידא, וזהו סיבוך. הייתי מבקש אפוא הסבר בענין זה.

ולסעיף 52 - אדם שעבד 75 ימים יש לו שהות, לפי סעיף זה, במשך שנה ע"ס לקבל תעודת מקצוע, להתכונן וכו'. מה דינו בנתיים? אולי כדאי להוסיף הגבלה כלשהי לענין ה-75 שתאמר כי חייב אדם להתמיד במקצוע במשך תקופה זו. לא ייתכן שאדם התגלגל במשך 75 ממעביד למעביד משום שאיש מהם לא היה מרוצה מעבודתו, ובסוף ה-75 ימים יקבל תעודה. עצם העובדה שעבד 75 ימים לא ייתכן שתאפשר לו כשלעצמה לקבל את התעודה.

פ. טלמר:

סעיף 53 עלול להכניס מבוכה בצ'בור פועלים, למרות שהוא בא לפרש ולהקל על אלה שעבדו במקצועם עד עתה. כי יש רבבות פועלים שכבר עובדים במקומות עבודה ומקבלים דרגה מסוימת לפי עבודתם. עובד ותיק במקום עבודה מסויים כזה לא תהיה לו סיבה עתה לפנות לוועדת המקצוע ולהוציא תעודה. אבל כעבור שלוש שנים לאחר תחולת החוק יבואו אולי קיימפנים במקום עבודתו, ואותו פועל יפנה ללשכה בבקשת עבודה, ואז ידרשו ממנו בחינה אצל ועדת המקצוע. לפי הסעיפים כאן חייב כל פועל במשך שנתיים מיום תחולת החוק לבקש תעודה. אם לא עשה זאת - הרי כעבור שלוש שנים, אם הוא רוצה להתקבל לעבודה כלשהי, עליו לעבור בחינה ולא די בהוכחת המקצוע בלבד. ובחינה כזאת יתבן שתכשיל אותו והוא יורד בדרגה. יוצא שהחוק הזה עלול להרע לציבור גדול של פועלים.

הייתי מציע אפוא תיקון: שאין החוק הזה יכול לגרום להורדה בדרגה של פועלים העובדים כיום במקום כלשהו בדרגה מסוימת.

י. אלמוני:

אם פועל צעיר ונקבע לו סוג כלשהו, נניח סוג ב' במשך חמש שנים עבד והתמחה, ועתה הגיע לסוג א'. כיצד יתבטא הדבר בתעודה שלו? אם הוא מתפטר ממקום עבודתו ועובר למקום אחר, האם הוא חייב שוב בבחינה כדי לשנות את הסוג בתעודתו?

מר כוכבי:

אין בכך החוק הזה להעביר את כל פועלי ישראל דרך הוועדות המקצועיות. מדובר במפורש על מי שרוצה להיות רשום בלשכת העבודה. כיום יש סדר לקוי במקצת בבחינות המקצועיות, וכדי לתקן את הסדר נוהגים כיום בכל הארצות המסודרות בשיטה של מיון ונתיחה עיסוקים. כך נקבע אובייקטיבית מה הן הקוואליפיקציות הדרושות למילוי תפקיד מסויים הקובע את הדרגה המקצועית. במסדר העבודה מכינים עכשיו את הספר שימשש גם למעבידים וגם ללשכת העבודה מדריך לשליחת העובדים, וגם הוועדה המקצועית תשמש בו כדי לקבוע את הדרגה המקצועית. כל עיסוק נמצא תחת מספר, ונותן העבודה יכול להזמין את הפועל עפ"י המספר הרשום בספר. בנגרות, למשל, ייתכן עיסוק של חרט-עץ. כיום אם מזמינים נגר, הוא יכול להיות גם חרט-עץ וגם נגר והיטיים או נגר-בניין. להבא יהיה המיון מדוייק ואובייקטיבי.

אשר לוועדה המקצועית - המדובר הוא בוועדה מקצועית ולא ועדה מייצגת. לשאלה אם היו"ר שלה חייב להיות איש מקצוע או בר-סמכא בלבד - לדעתנו די בבר-סמכא. היו"ר יכול להיות איש הטכניון ואיננו בעל מקצוע בעצמו אבל מתמצא במקצוע במידה מספקת כדי לכווץ.

אבל בסעיף לא כתוב שהיו"ר חייב להיות בן-סמך במקצוע.

מר טלמר:

צריך באמת להוסיף זאת. מר עילת:

ועדת העבודה - 23.7.58

א.ב.

מ.ד כוכבי: לדבריו של ח"כ מגורי-כהן: - בסעיף 50 כתוב שייקבע מעונה של הוועדה המקצועית, והדבר יפורסם ברשומות. המעון אינו חייב להיות בכל נקודת רישום, אלא ייתכן מושב הוועדה בדימונה גם בשביל באר-שבע וכו'.

ח. מגורי-כהן: שאלתי היתה רק אם המקום יהיה בלשכה המטלכתית ולא בבנין ההסתדרות למשל?

מ.ד כוכבי: המקום יהיה בלשכה, לפי נחיות הציבור.

ח"כ אלמוגי שאל: ומה אם עובר פועל ממקצוע למקצוע ומעלה עצמו תוך פרק זמן מסוג לסוג? כמובן שאם יצטרך להגיע ללשכה, יהיה עליו לעבור את הוועדה המקצועית לקביעת הסוג. אבל לא נאמר שחייבים לבחון אותו, אלא הוא צריך להוכיח להנחת דעתה של הוועדה. כלומר: ייתכן גם אישור ממקום עבודתו הקודמת להנחת דעתה.

ר. שרי: אני רוצה להתייחס לסעיף 51 שבו ערער ח"כ בבה על ההתייעצות או המינוי מתוך רשימת מועמדים שהציע ארגון עובדים וארגון מעבידים. הוא טען שאין דבר זה נוגע לעובדים ולמעבידים. נאמר כאן בפרש: מי שהוא לדעת השר בן-סמך באותו מקצוע. כי הוועדה היא מקצועית, חבריה הם בני-סמך במקצוע, אלא אחד מהם נלקח מתוך רשימה של עובדים, והשני - מרשימה של מעבידים, ואין כל חשש שהוועדה לא תהיה ועדה מקצועית. אינני יודע אם צריך להוסיף - כפי שאמר מר עילם - שעל היו"ר להיות בר-סמכא במקצוע, כי הרי השר ממנה אותו, וחזקה עליו שימנה בר-סמכא. אבל איננו מתנגד להוסיף זאת בפורש.

סעיף 52 מדבר על המלצת הוועדה המקצועית, והוא אומר: עפ"י בחינה או בכל דרך אחרת שייקבע בתקנות. כלומר: התקנות יפרשו מה צורך ההכשרה המקצועית שאדם קיבל בבית ספר מקצועי וכו'. אי-אפשר לכתוב כל זאת בחוק עצמו. לעומת זאת מדבר סעיף 53 בפורש על הצוה לגבי ותיקים במקצוע. לאלה יותנים זמן של שנתיים אם הם רוצים להצטייד בתעודת חתומה ע"י שר עבודה בדבר מקצועם, והתעודה הזאת היא הוכחה לכל דבר, כפי שכתוב בסעיף 59, בהסתמכות אחת: שאם עזב האיש את מקום העבודה ובא ללשכה - רושמת אותו הלשכה על סמך אותה תעודה כאיש מקצוע ושולחת אותו למקום עבודה חדש, ואז המעביד החדש יכול לדרוש בדיקה. אם המעביד מבקש - אפשר שלוח את הפועל לוועדה מקצועית, כי ייתכן למשל פועל שעבר במפעל דשנים וחמרים חיימים בחיפה, ושם נקבע לו סוג א' לא בגלל דרגתו המקצועית אלא בגלל שיקולים אחרים, ואילו המעביד החדש טוען שלא מביעה לו דרגה זו. במקרה כזה הוא יכול לדרוש בדיקה. לא נאמר שהוועדה צריכה לבחון אותו פועל, אלא די אם תבחן את ההוכחות שבידיו.

מ. קלמר: פועל שעבד עשר שנים במקום מסויים נאח"כ החליף את מקום עבודתו ונותן-העבודה החדש דורש בדיקה, ייתכן שהוועדה תבדוק אותו פועל ותהיה אף אפשרות שהיא תקבע לו סוג נמוך מזה שהיה לו במקום העם זה הקודם, ולכך אני מתנגד.

ר. שרי: כתוב: "הוועדה תקבע את דרגתו" ולא "תבחון אותו". ולדבריו של ח"כ קלמר: - אני חוזר על דברי כי ייתכן שדרגה מקצועית של עובד כלשהו נקבעה שלא על סמך קוואליפיקציות מקצועיות אלא על סמך אהדה אישית או כדומה. סעיף זה הוא חיוני אפוא בארצנו, ומטרתו היא להביא לידי קביעה אובייקטיבית של הקוואליפיקציות המקצועיות האישיות של העובד. הצעתו של ח"כ קלמר אומרת להבציע גבנוגים בהרכב המקצועי, ואני חושב שזה לא יהיה לטובת העובד ולא לטובת המשק. אני מניח שבהתייעצות עם ארגוני המעבידים והעובדים תקבע גם תקופת מעבר ואפשרות של תוספת הכשרה וכו'.

ח"כ אלמוגי שאל: מה בנוגע לאדם שנשלח לעבודה בסוג ג' ובמשך הזמן הגיע לסוג א'? הוא יהיה בסוג א', ודי אם יפנה לוועדה המקצועית ויביא את האישור ממקום העבודה. האישור את דעת הוועדה - היא תוציא עבודתו תעודה מקצועית.

ג. קלמר: אני יודע שלא כל סגן-אלף הפועלים קוטיקים צדיקים יהיו לעבור את הוועדה המקצועית עתה, אבל לפי החוק יצטרכו לעבור אותה בעוד שנתיים. כי אם יזדקקו אי-פעם ללשכת העבודה ובתוך שנתיים לא יצטיידו בתעודה כזאת - יהיו הייבים אח"כ לעבור בחינה. אני יודע גם שכיום לא יפנו כל הפועלים שלנו ויידרשו להצטייד בתעודה, ותתכן אפוא אפשרות תיאורטית שכל אותם 100 אלף בעלי-המקצוע יצטרכו לעבור כעבור כמה זמן ממקום עבודה אחד לשני ואז יצטרכו לעבור כולם את הוועדות המקצועיות. איבני חושב שיותר בחוק לקבוע שאדם שחי בדרגה מסויימת עד כה, יורידו את דרגתו בבחינה כזאת. משום כך אני מחוויר ומבקש שתוכנס לחוק ספקה אשר תבטיח את הנוהג הקיים בארץ שאין סורידים בדרגה.

י. אלטובי: ניתוח העיסוקים שיהווה את ספר התישבוץ בארץ יקבע קנה-מידה אונייטטיבי לדירוגים וסיווגים. עולה חדש או בוגר ב"ס מקצועי ייקראו להיבחן, וייקבע סוגם. השאלה מתעוררת לגבי ותיקים שיש להם סוגים קיימים ועובדים במפעלים כבר שנים. לגביהם עלול להיווצר מצב שפועל הוא בעל סוג א' ע"פ מצב ההתפתחות של המפעל ולא ע"פ ניתוח עיסוקים. אין ספק שפועלים שסוגו ייקבע כ-א' ויישלח ע"י לשכת העבודה יהיה בעל דמה גבוהה יותר מוותיק כזה שסוגו נקבע עקב שנות עבודתו, היצא מצב שבעלי המפעלים ינסו להתפטר מהותיקים ולקבל במקומם חדשים מסווגים, ויווצר מצב של אלפי פועלים נדים ממפעל למפעל והם יפסידו את דרגתם. עד כאן צודק ח"כ קלמר.

יחד עם זאת אני מבין את מר שרי שאומר כי יש מקרים שהדרגה שנקבעה והסוג אינם דרגה מקצועית אלא דרגת שכר. ייתכן גם שהיתה קנוניה בין מעביד ועובד, וכחלק מן הפיצולים לעובד שהתפטר נקבעה דרגה יותר גמחה.

השאלה היא אפוא: כיצד לצאת מהסבך? מר שרי אומר: האם ועדה או בכל דרך המניחה את הדעת. אך דבר זה עלול לאפשר תוצאות שונות ורעות. משום כך אני אומר שהדבר דורש שיקול-דעת בנוסף.

מר עיילם: אני מפנה את תשומת-לב חברי הוועדה לדבריו של מר כוכבי שאמר שאין כוונת החוק לפתור בדרך-אגב את בעיית ההגדרה המקצועית של כל אלפי האנשים הנמצאים היום בעבודה. כוונת החוק לפתור את הבעיה מאותו אספקט של הנזקקים ללשכה, ע"ם שהבעיה לא תוסיף להתגבן אלא תבוא בהדרגה על תיקונה. על בסיס של זיקת החובה אי-אפשר לשלוח אדם לעבודה מבלי להגדיר במדוייק מהי דרגתו. ולכן, כל אותם העובדים הרשומים בלשכה או שיהיו רשומים בה יצטרכו לענות לשאלה זו ע"ם שאפשר יהיה לכוון את האיש הנכון ובדרגתו המתאימה.

יחד עם זאת ברור שיש גם תנודה במקומות עבודה. גם אלה, במידה שיחליפו מקום עבודה, יצטרכו להניח את הדעת באשר לסוג העבודה והדרגה שלהם. נוסף לזאת אני מפנה את תשומת לבכם לכך שהדרגה המקצועית לא תיקבע ע"י לשכת העבודה. הוועדה המקצועית תקבע לעצמה כללים כיצד לקבל נתונים להנחת דעתה בדבר ידיעותינו המקצועיות של עובד, וייתכן שהמפעלים יקבלו הנתונים שעפ"יהם ישיבו לשאלות בענין זה.

כשלב ראשון של הפעולה אפוא יעברו כל מחוסרי העבודה הנזקקים ללשכה את התהליך הזה ע"ם שיהיה להם סיווג מקצועי. שלב שני יהיה מתוך התנודות במקומות העבודה, וגם זה עפ"י סדר מסויים.

קיימת בעיה נוספת: - אדם נשלח בזמן מסויים לעבודה בדרגה נמוכה, ובמרוצת הזמן הוא מתקדם. גם כאן תהיה פרוצדורה כיצד מעמתיים את יכולתו המוגדלת. יהיה זה תהליך מתמיד ע"ם לשרת את ציבור דורשי העבודה באורח מסודר. יש גם לזכור שמרבית העובדים מתמידים במקום עבודה קבוע ומתקדמים במקומות עבודתם, ולכן הבעיה מבחינה זו מצטמצמת, אם כי איבני רוצה לקבוע כאן אחוזים.

מר עילם:

לשאלה אם להעלות או להוריד בדרגה - דומני שענין זה אינו יכול להיות נדון כאן. אבל עם זאת רצוני להעיר: אין מקום לאקסיומה כזאת. אם האיגודים המקצועיים קובעים הנחיות והסדרים חדשים, אפשר לומר שאדם שימצא עפ"י ההסדרים הללו בדרגה יותר נמוכה לא יקבל פחות, אלא יחכו עד שיתקדם ויגיע לדרגה הדרושה לפי ההנחיות החדשות. אבל לא ייתכן שאדם העובר ממקום עבודה והוא בעל דרגה מסויימת, ייכנס למקום העבודה החדש דוקא באותה דרגה, אם רמתו הטכנולוגית של מקום העבודה החדש שונה. אין איש טוען שהכוונה היא לקבוע דרגה לחיים, אלא לפי דרישות המקצוע ויכולתו של האדם לענות עליהן, ולא ייתכן שפועל יוביל אותן תמיד את הדרגה שלו וישתייך למעין כת של בעלי אותה דרגה. שאין לצאת מסנה. כי הרי המדובר הוא בזיקת חובה, ולכן הדבר חייב להיות הוגן והעובד חייב לענות לדרישות. בימינו יש נטייה לשכלל את הידיעות, אלפי פועלים ומיסיקים וקבועים משתתפים בקורסי-ערב לשכלול המקצוע, ואי-אפשר לטעון שאדם ישאר תמיד באותו סוג שנקבע לו. אם הדרגה נקבעה לו עפ"י יכולת אובייקטיבית - היא תשאר גם לאחר בדיקה. אם היא נקבעה לפי הסדר אחרי - לא ישאר בה אם החליף את מקום עבודתו.

למשל: פועל מחיפה בדרגה ב' יהיה מוכן לנסוע לבית-שאן בתנאי שיקבל שם דרגה א' כעבור חצי שנה הוא יחזור לחיפה בדרגה א' שהיתה לו בבית-שאן. אם אמנם רכש לו בשם שהותו שם ידיעה נוספת ויעמוד בבחינה - ישאירו לו את הדרגה א'. אם לא - אין כל הצדקה שישאר בדרגה א', אלא בחיפה יוחזר לדרגה ב' עד שיעשה לדרישות של דרגה א'.

לאחר שהונחה פה ההנחה שאין כוונת החוק להתערב בפרקטיקה של האיגודים המקצועיים ויחסי העבודה אלא לספק עובדים למקומות העבודה בצורה הוגנת לעובד ולמפעל יחדיו - אנו מדברים רק על מבחנים אובייקטיביים שיגדרו ע"י ועדה מקצועית פעם עפ"י בחינות ופעם בהישענות על נתונים אחרים אובייקטיביים.

ח"כ רימלש שאל לגבי סעיף 53. בניסוח הסופי מענין זה - ועוד יותר בנוגע היום-יומי - בצטרך לקיים את הכלל שכאשר הלשכה תשלח אדם מקצועי, תצטרך לומר רק את מקצועו אלא גם את דרגתו המקצועית. לא ייתכן להשיב להצעה-הדעת לפי נתונים של המצב הקיים לגבי המצב החדש שימהווה, ובכך שבעתיד יתעוררו כמה וכמה דברים במציאות שאין רואים אותם עכשיו מראש. תהיה קיימת מועצת שירות שבה ישבו כל המצויים במערכה, ועל השאלות שיתעוררו מפעם לפעם ישיבו בתקנות. משום כך הייתי מבקש את חברי הוועדה לראות את הדברים כרוחם. התיקון המוצע בסעיף 53 אומר שהדבר צריך להיות סימבולי, ולא שיהיה כתוב ורשאי לדרוש: אך אנני חוזר וטוען שכל הסעיפים בקבוצה זו של פרק ד' הם תשלובת של עניינים הבאים להגדיר את הבעיה מנקודת ראות של שליחת עובדים לעבודה בצורה הוגנת לעובדים ולמשק, וכל הבעיות שיתעוררו מפעם לפעם ימצאו את פתרונן בתקנות, ולכן לא כדאי להרשע עתה את המבנה.

היו"ר ע. גוברין:
אני מציע לקבל את התיקון שהציע ח"כ קלמר ולהוסיף במפורש שיו"ר הוועדה המקצועית יהיה בר-סמכא במקצוע.

ח"כ סגורי-כהן שאל שאלה נכונה: יש אנשים שלמדו את מקצועם בעבודה, ואח"כ מפורטים וצריכים לעבור בחינה. אם הבחינה לאנשים אלה תהיה תיאורטית - לא יעברו אותה. אנני רוצה להניח את דעתו: ל-99% של המפוטרים יש תעודות. ונוסף לכך, אדם כזה שיצטרך לעמוד בבחינה - יעמוד בבחינה מעשית בתוך המפעל. החשש הזה אינו קיים אפוא כי הוועדה המקצועית לא תבחן אותו תיאורטית.

בסעיף 52 כתוב: הוועדה המקצועית תקבע בכתב-ההמלצה את דרגתו המקצועית. אנו חייבים להזהר מכך שהלשכה תהפך לאיגוד מקצועי, ואין זה עסקה שכר ושכירות. אין זה מקרה שההמלצה אינה קובעת את הסוג, כי הסוג הוא הקובע את השכר.

ועדת העבודה - 23.7.58

היו"ר ע. גוברין:

אין לי ספק שכעבור שנה יחזור שר העבודה לכנסת ולצעת יקונים חדשים או שימסור הודעה שאין לו תיקונים. משום כך אני מצנה לחברים בבקשה להמעיט בהסתייגויות שעלולות רק להרוס את רקמת החוק.

יש פועלים שלעולם לא יבקשו תעודה, אלא ידרשו להישלח לעבודה מעשית ולהוכיח עצמם שם. אבל פועלים הרוצים לקבל תעודה - לגביהם תמליץ הוועדה המקצועית על מתן תעודה שהפועל עבד במקום מסוים לפני תחילת חוק זה. בתעודה ייקבע באיזה סוג של עבודה עבד האיש. התעודה ניתנת רק כדי שאם דרוש-עבודה מבקש נגר - ידע שהוא מקבל נגר ולא יקבל מישהו שכעבור שבועיים יתברר שאינו מבין בנגרות. אבל אין התעודה ניתנת לשם קביעת הדרגה המקצועית או השכר. כי הדרגה המקצועית הקובעת את השכר היא ענין שבין נותן העבודה והאיגוד המקצועי, ולא לשכת העבודה. כי ייתכן פועל בסוג א' שבמקום עבודה מסוים קיבל 500 ל"י לחודש, ובמקום אחר - רק מאתיים, הכל לפי המדיניות של האיגוד המקצועי בהתחשב במקום העבודה וכו'. לא ייתכן שאותו פועל שבמקום אחד קיבל 500 ל"י יעבור למקום אחר ושם ידרוש אותן 500 ל"י אם כי המקום החדש אינו זקוק לעובד בעל דרגה כזאת והוא נתקבל רק משום שהוא זקוק לעבחה. זה איננו ענין של התעודה. בשם שעלולה להיות ירידה בשכר, עשויה להיות גם עליה בשכר, וזה אינו קשור בדרגה המקצועית אלא במקום העבודה ובכוחו של האיגוד המקצועי, כי הלשכה אינה קובעת את השכר.

ככל שנשנה את הסעיף הזה, אנו מסבכים את האיגוד המקצועי ואת הלשכה שאותה נהפוך לאיגוד-מקצועי. אילו היה החוק הזה קובע את הסוג - הייתי מצטרף להצעתו של ח"כ קלמר. אבל אני טוען כי הדרגה המקצועית אינה יכולה ואינה צריכה לקבוע את המשכורת. כי הדרגה המקצועית קשורה במדיניות התעריפים של האיגוד המקצועי, ולא הלשכה תקבע זאת.

עכ"פ, אני מציע שבסעיפים 53 ו-62 במשיך

לדון בישיבה הבאה.

אני מסתיר לייבכל זאת זכות הסתייגות בענין זה.

ס. קלמר:

1. להוסיף במפורש שיו"ר הוועדה המקצועית יהיה בר-טטבא במקצוע;

2. לקבל את כל הסעיפים 47-62 (פרק ד' של החוק), פרט לסעיפים 53 ו-62 שבהם תחזור הוועדה ותדון בישיבתה הבאה.

(הישיבה נועלה ב-10.45)